

Editorial

Transfusion Clinique et Biologique ,2018 May;25 (2) 101-102

Celebrating donors and the World Donor Day 2018 Journée mondiale des donneurs de sang 2018 – un coup de projecteur!

Prof. Olivier Garraud, University of Lyon, Institut National de Transfusion Sanguine, Paris

Γιορτάζοντας τους εθελοντές αιμοδότες και την Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντή Αιμοδότη 2018

Από το 2004, σε πολλές χώρες γίνονται ετήσιες εορταστικές εκδηλώσεις προς τιμή των εθελοντών αιμοδοτών την 14^η του Ιούνη γενέθλια μέρα του Καρλ Λαντστάινερ, του διασημότερου Βραβείου Νόμπελ του 1930 στον τομέα της μετάγγισης για την ανακάλυψη των ομάδων αίματος ABO (1930) και του συστήματος Rhesus D(1940) κάνοντας έτσι δυνατή τη μετάγγιση. Αυτό το γεγονός, που αρχικά εγκαινιάσθηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), έχει υποστηρικτές μεγάλου κύρους : τη Διεθνή Ομοσπονδία του Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, τη Διεθνή Ομοσπονδία Εθελοντών Αιμοδοτών κλπ. Στόχο έχει να προβάλλει τον αλτρουισμό, τη γενναιοδωρία και την ανθρωπιά των μη αμειβόμενων εθελοντών αιμοδοτών (VNRD). Από τότε κάθε χρόνο, μια χώρα φιλοξενεί επίσημα την Ημέρα. Για παράδειγμα, το 2013 την Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντή Αιμοδότη φιλοξένησε η Γαλλία, με το slogan «Δώσε το δώρο της ζωής : Δώσε αίμα» Το 2018 την Ημέρα φιλοξενεί η Ελλάδα στην Αθήνα, δια του Εθνικού Κέντρου Αιμοδοσίας με το slogan « **Να είσαι εκεί για τον Άλλο. Δώσε Αίμα. Μοιράσου τη Ζωή**». Λεπτομέρειες για την ιδιαίτερη στόχευση της φετινής Ημέρας υπάρχουν στον ιστότοπο του ΠΟΥ : <http://www.who.int/campaigns/world-blood-donor-day/2018en/>.

Το φετινό μήνυμα της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντή Αιμοδότη 2018, συγκρινόμενο με παλιότερα slogans που υπάρχουν αναρτημένα στην ιστοσελίδα του ΠΟΥ Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντή Αιμοδότη 2018 – ημερομηνίες, ιστορία, θέματα, αποσπάσματα- (<http://www.indiacelebrating.com/events/world-blood-donor-day/>) προωθεί την ενσυναίσθηση προς τους αποδέκτες της προσφοράς του αίματος. Η Ελλάδα είναι μια ευρωπαϊκή χώρα με ένα από τους υψηλότερους αιμοδοτικούς δείκτες, όπως φαίνεται στην έρευνα της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για το Αίμα (European Blood Alliance) στο διαδίκτυο (http://www.europeanbloodalliance.eu/wp-content/uploads/2017/06/EBA_AR_2016.pdf) . Παρά ταύτα υπάρχει ακόμα ανάγκη να διασφαλίσει η σταθερή εξεύρεση αίματος για το πρόγραμμα των μεταγγίσεων των μεταγγισιοεξαρτώμενων ασθενών με μεσογειακή αναιμία, που καταναλώνουν τρεχόντως το 20% του αποθέματος της χώρας. Οι υπηρεσίες αιμοδοσίας του Ελβετικού Ερυθρού Σταυρού επί σειρά ετών συνεισφέρουν γενναιόδωρα σ' αυτό το πρόγραμμα, με την προσφορά περίπου 25.000 μονάδων συμπυκνωμένων ερυθρών (RBC) το χρόνο καλύπτοντας έτσι δύσκολες περιόδους, όπως όταν εφαρμόζονται μέτρα για την ασφάλεια του αίματος από μεταδιδόμενα με το αίμα οφειλόμενα σε κουνούπια νοσήματα (Ιός Δ. Νείλου, Ελονοσία) και αποκλεισμός περιοχών από την αιμοδοσία με αποτέλεσμα να διακυβεύεται η επάρκεια αίματος και προϊόντων [1,2].

Η ιδέα να μοιράζεσαι την καλή σου υγεία, όπου και να είσαι, προς όφελος των ασθενών, όπου και να βρίσκονται, θα έπρεπε να είναι το όραμα των συνειδητοποιημένων Ευρωπαίων πολιτών. Το όραμα αυτό μπορεί να γίνει πραγματικότητα στο μέλλον αλλά ακόμα, τα αποθέματα αίματος είναι εθνικά και οι διάφορες χώρες δε μοιράζονται την ίδια ηθική αντίληψη αναφορικά με την εθελοντική αιμοδοσία.

Ο ΠΟΥ κάνει αξιοσημείωτη προσπάθεια στη διεθνή κοινότητα για τη μεταστροφή της αμειβόμενης αιμοδοσίας και της αιμοδοσίας αντικατάστασης σε εθελοντική μη αμειβόμενη προσφορά, με χρονικό ορίζοντα για την επίτευξη του σκοπού το 2020 (2025 στη Μέση Ανατολή) [3,4]. Είναι αμφίβολο αν ο στόχος αυτός θα γίνει πραγματικότητα μέχρι το 2020, όχι μόνο γιατί χρειάζεται επίπονη προσπάθεια για τη μεταστροφή, αλλά γιατί κάποιες χώρες συμπεριλαμβανομένων ευρωπαϊκών δεν δραστηριοποιούνται ιδιαίτερα σ' αυτή την κατεύθυνση. Για κάποια παράγωγα του αίματος υπάρχει ακόμα αμοιβή ή αποζημίωση του δότη σε Ευρωπαϊκές χώρες, για να μη μιλήσουμε για την κλασματοποίηση του πλάσματος [5].

«Να είσαι εκεί για τον άλλο» είναι ένα κομψό μήνυμα, που χαριτωμένα καταδεικνύει τί θα έπρεπε να είναι η προσφορά αίματος : ένα μοίρασμα. Είναι μια πρόκληση για τους Έλληνες συναδέλφους μας, καθώς έχουν ξεκινήσει συζητήσεις για καμπάνιες που στοχεύουν στην επάρκεια και εγείρονται ερωτήματα για το αν θα έπρεπε να εστιάζουμε περισσότερο στις ανάγκες παρά στον αλτρουισμό [6,7]. Εξ άλλου, αξίζει να σημειώσουμε ότι κάθε μέρα του ημερολογίου χρησιμοποιείται για να γιορτάσουμε κάποιο γεγονός, με παραλλαγές ανά χώρα ή ήπειρο, και οι περισσότερες από αυτές - με εξαίρεση τις εθνικές επετείους, τις θρησκευτικές γιορτές και την Πρωτοχρονιά- είναι κατά κύριο λόγο εμπορικές (ακόμα κι έτσι, οι θρησκευτικές γιορτές και η Πρωτοχρονιά έχουν αρκούντως εμπορευματοποιηθεί).

Η Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντή Αιμοδότη φαντάζει μάλλον μοναδική σ' αυτό το τοπίο, μιας και είναι ακριβώς το αντίθετο : είναι η γιορτή της μη εμπορευματοποιημένης ανταλλαγής ενός πολύτιμου, ακριβού «αγαθού» : του αίματος. Είναι το αίμα και τα προϊόντα του αγαθά; [8,9] Αυτή είναι μια πραγματική ερώτηση που πρέπει να απευθυνθεί όχι μόνο στον ανώνυμο άνθρωπο, αλλά και στις χώρες που επιβάλλουν ΦΠΑ σε κάθε βήμα της επεξεργασίας του αίματος, από τη φλέβα του αιμοδότη μέχρι τη φλέβα του ασθενή. Είναι προσωπική άποψη του συγγραφέα, ότι οι αρχές της Ευρώπης που ευφυώς διαχώρισαν τις διατάξεις που εφαρμόζονται στα παράγωγα του πλάσματος (που θεωρούνται φάρμακα) και στα ασταθή προϊόντα του αίματος [10,11], θα βοηθούσε να προωθήσουν και προπαγανδίσουν την ιδιαιτερότητα των προϊόντων αίματος αναθεωρώντας την πολιτική του ΦΠΑ και εστιάζοντας στην προσφορά παρά στην εμπορική πλευρά. «Είχα ένα όνειρο...και ίσως κάποτε το όνειρό μου να πραγματοποιηθεί». Μέχρι τότε, ας αρχίσουμε με μικρότερες κατακτήσεις και ας γιορτάσουμε τους αιμοδότες, δίνοντάς τους ένα μικρό ευχαριστώ και ένα χειροκρότημα. Πιθανότατα δεν είναι ήρωες στην καθημερινή τους ζωή όμως γίνονται ήρωες παριστασιακά γιατί στ' αλήθεια σώζουν ζωές. Καθώς μας δώθηκε ήδη η ευκαιρία να το τονίσουμε σ' αυτό το περιοδικό [12], ελπίζουμε ακόμα ότι η Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντή Αιμοδότη θα γίνει πιο ορατή στην κλινική όπου μεταγγίζονται ασθενείς αλλά και στους επαγγελματίες υγείας που χρησιμοποιούν το αίμα και δε θα έπρεπε να το αντιμετωπίζουν σαν ένα ακόμα φάρμακο, απλά και μόνο γιατί η ασφάλειά του έχει προσεγγίσει πιά αυτήν της φαρμακευτικής βιομηχανίας. Είναι άδικο να αγνοήσουμε τον αλτρουισμό των εθελοντών αιμοδοτών επειδή σήμερα το αίμα είναι ασφαλέστερο από ποτέ.

Τέλος, ως αρχιουντάκτης αυτού του περιοδικού και με σύμφωνη την αφοσιωμένη ομάδα σύνταξης, θα ήμουν ιδιαίτερα ευτυχής να δεχθώ άρθρα για την προσφορά αίματος και τις δυσκολίες στη διατήρηση επαρκούς αριθμού εθελοντών αιμοδοτών από διάφορες ομάδες διεθνώς, που επιθυμούν να μοιραστούν τις εμπειρίες τους. Αυτό μακάρι να αποτελέσει όχι μόνο ένα βήμα μπροστά στην ποιότητα και την ασφάλεια της διαδικασίας της αιμοδοσίας και της αλυσίδας της μεταγγίσης, αλλά ακόμα άλλη μια μορφή ευχαριστήριου στη διεύθυνση των ανώνυμων αιμοδοτών κάθε χρώματος, θρησκείας, ικανοτήτων και γλώσσας ...Ζήτω η Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντή Αιμοδότη! Και μπράβο στην Ελληνική φιλοξενία της Ημέρας και το μήνυμά τους για το 2018 : « **Να είσαι εκεί για τον Άλλο. Δώσε Αίμα. Μοιράσου τη Ζωή**».

Γνωστοποίηση συμφερόντων

Ο συγγραφέας δηλώνει ότι δεν έχει ανταγωνιστικό συμφέρον. Επιπλέον, το άρθρο αυτό αντιστακτά τις προσωπικές απόψεις του συγγραφέα και όχι απαραίτητα των εργοδοτών του.

Ευχαριστίες

Ο συγγραφέας επιθυμεί να ευχαριστήσει την καθ. Κωνσταντίνα (Ντίνα) Πολίτη (Ελλάδα) και τον καθ. Jean-Daniel Tissot (Ελβετία) για τις επικοινωνητικές συζητήσεις και τον Δρ Daniel Candotti ,INTS, για την ευγενική βοήθεια στην επεξεργασία του χειρογράφου. Πολλές ευχαριστίες επίσης στο Δρ Francois-Xavier Lery και τον Dr Junping Yu (WHO)για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την επερχόμενη Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντή Αιμοδότη (WBDD) 2018.

Βιβλιογραφία - References

[1] Gossner CM, Marrama L., Carson M., Allerberger FReferences [1] Gossner CM, Marrama L, Carson M, Allerberger F, Calistri P, Dilaveris D, et al. West Nile virus surveillance in Europe: moving towards an integrated animal-human-vector approach. Euro Surveill 2017;22 [pii: 30526].

[2] Danis K, Lenglet A, Tseroni M, Baka A, Tsiodras S, Bonovas S. Malaria in Greece: historical and current reflections on a re-emerging vector borne disease. Travel Med Infect Dis 2013;11:8–14.

[3] World Health Organisation. The Melbourne Declaration on 100% voluntary non-remunerated donation of blood and blood components; 2009 <http://www.who.int/worldblooddonorday/MelbourneDeclaration WBDD09.pdf>.

[4] World Health Organization. Regional Office for the Eastern Mediterranean Strategic framework for blood safety and availability 2016–2025; 2016 <http://www.who.int/iris/handle/10665/250402>.

[5] Buyx AM. Blood donation, payment, and non-cash incentives: classical questions drawing renewed interest. Transfus Med Hemother 2009;36:329–39.

[6] Marantidou O, Loukopoulou L, Zervou E, Martinis G, Egglezou A, Fountouli P, et al. Factors that motivate and hinder blood donation in Greece. Transfus Med 2007;17:443–50. [7] Kalargirou AA, Beloukas AI, Kosma AG, Nanou CI, Saridi MI, Kriebardis AG. Attitudes and behaviours of Greeks

concerning blood donation: recruitment and retention campaigns should be focused on need rather than altruism. *Blood Transfus* 2014;12:320–9.

[8] Hagen PJ. *Blood: gift or merchandise?* New York: Alan Riss; 1983.

[9] Flanagan P. The Code of Ethics of the International Society of Blood Transfusion. *Blood Transfus* 2015;13:537–8.

[10] Parliament of Europe. Directive 2002/98/Ec of the European Parliament and of the Council of 27 January 2003 setting standards of quality and safety for the collection, testing, processing, storage and distribution of human blood and blood components and amending Directive 2001/83/EC. (2003) L 33/30. *Off J Eur Union* 2003;8.

[11] Parliament of Europe. Directive 2001/83/EC of the European Parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to medicinal products for human use (2002) L 311. *Off J Eur Union* 2001;28.

[12] Garraud O, Tissot JD. Theoretical and experimental ethics: advocacy for blood donors and beneficiaries of blood transfusions. *Transfus Med* 2017, <http://dx.doi.org/10.1111/tme.12457>.

O. Garraud a,b,* a EA3064, University of Lyon, 42023 Saint-Étienne cedex 02, France b Institut national de la transfusion sanguine (INTS), 6, rue Alexandre-Cabanel, 75015 Paris, France

* Correspondence at: Institut national de la transfusion sanguine (INTS), 6, rue Alexandre-Cabanel, 75015 Paris, France. E-mail address: ogarraud@ints.fr Available online 4 April 201